

tens, udgør ikke ekspropriation. Situationen adskiller sig statsretligt set ikke fra den situation, hvor lovgivningsmagten overfører ejendom fra et ministerium til et andet, og hvor der heller ikke er tale om ekspropriation. I begge tilfælde sker der alene en omfordeling inden for statens eget regi.

7.3.

I Justitsministeriets notat behandles herefter spørgsmålet om Københavns Havns retlige status.

Det antages, at Københavns Havn er en selvejende institution. Dette fremgik udtrykkeligt af 1913-lovens § 1 (lov nr. 109 af 29. april 1913 om bestyrelsen af Københavns Havnevesen), og dette forhold har den gældende lov om Københavns Havn fra 1992 ikke ændret på.

Der kan herom også henvises til Østre Landsrets dom af 12. januar 1993, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1993, side 413 ff, hvor landsretten tog stilling til, om den gældende lov om Københavns Havn havde ekspropriativ karakter i forhold til havnen.

Østre Landsret fandt, at loven ikke indebar ekspropriation. I dommens præmisser er der herom anført følgende:

»Københavns Havns administration og drift er stede blevet reguleret af lovgivningsmagten. Ifølge lov nr. 504 af 24. juni 1992 kan havnedriften fortsætte som hidtil. Der er ved loven navnlig fastsat nye regler om bestyrelsens sammensætning. Herudover er det – hovedsageligt i overensstemmelse med havnens hidtidige tilkendegivne målsætning – i formålsbestemmelserne udtrykkeligt anført, at der skal tages planlægningsmæssige hensyn ved udnyttelsen af ledige arealer. Den indtræden i rettigheder og forpligtelser, der er anført i lovens § 2, stk. 1, findes på denne baggrund alene at være udtryk for en navneændring.

Da lov nr. 504 af 24. juni 1992 om Københavns Havn således ikke hjemler ekspropriative indgreb, tages sagsøgtets frifindelsespåstand til følge«.

7.4.

Ved vurderingen af det her rejste spørgsmål om ekspropriation er det derfor – som nævnt i punkt 7.2. ovenfor – afgørende, om Københavns Havn må anses for en statslig selvejende institution – det vil sige et særligt forvaltningssubjekt.

I vurderingen af dette spørgsmål har Justitsministeriet – i overensstemmelse med nyere statsretlig litteratur – bl.a. lagt vægt på havnens oprettelsesgrundlag, hvor havnens midler stammer fra, hvordan havnens overskud og underskud er dækket, hvordan havnens ledelse udpeges, og om havnen har tilknytning til det kommunale selvstyre.

Spørgsmålet er udførligt behandlet i afsnit 4 i Justitsministeriets notat. Konklusionen er her, at havnen må anses for en statslig institution, der er organiseret som et særligt forvaltningssubjekt, dvs. en selvejende institution inden for den statslige forvaltning.

Der er i den forbindelse grund til at fremhæve følgende forhold:

a. Københavns Havn er ikke oprettet som en selvejende institution på grundlag af testamente eller en anden privatretlig disposition.

Tværtimod var det kongen, der havde oprettet den institution, der – i 1858, hvor den første lovregulering af havnevesenets virksomhed fandt sted – varetog driften af den civile havn i København.

b. Private har ikke – inden den første lovregulering af havnens virksomhed i 1858 – indskudt midler i havnevesenet på anden måde end gennem brugerbetaling m.v.

Havnens regnskaber fra 1858 – 1998 viser endvidere bl.a., at havnen ikke i denne periode har modtaget midler fra private, som ikke modsvarede en leveret ydelse fra havnen.

c. Det er lovgivningsmagten (kongen), der altid har bestemt, hvilken selvstændighed havnens ledelse skulle have. Havnens styrende organer har altid været undergivet statslig kontrol. Desuden har havnens ledelse altid været helt eller dog i altovervejende grad udpeget af det offentlige.

d. Havnens virksomhed er stedligt begrænset, men havnen er ikke en del af Københavns Kommune.

Med loven om Københavns Kommune af 1857 blev der åbnet mulighed for, at kongen (indenrigsministeren) henlagde havnevesenet under Magistraten, men denne mulighed blev ikke udnyttet.

Spørgsmålet om at overføre havnen til kommunen var på ny fremme i forbindelse med den første lovregulering af havnens virksomhed i 1858, men lovgivningsmagten afviste dette. Baggrunden var, at havnevesenets finansierungsgrundlag talte imod det, og at havnens tilknytning til orlogshavnen »ligefrem medfører, at Regjeringen ikke kan frafalde den Raadighed over Havnens Anliggender, der efter den hidtil bestaaende Lovgivning tilkommer den«.

7.5.

Sammenfattende konkluderer Justitsministeriet, at det efter ministeriets opfattelse må antages, at der ikke vil være tale om ekspropriation efter grundlovens § 73 i forhold til Københavns Havn, hvis lovgivningsmagten foretager indgreb i havnens styrelses- og formueforhold m.v.